ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 13ης Σεπτεμβρίου 2016*

«Προδικαστική παραπομπή — Ιθαγένεια της Ένωσης — Άρθρα 20 και 21 ΣΛΕΕ — Οδηγία 2004/38/ΕΚ — Δικαίωμα διαμονής υπηκόου τρίτου κράτους ο οποίος έχει ποινικό ιστορικό — Γονέας έχων την αποκλειστική επιμέλεια δύο ανήλικων τέκνων, πολιτών της Ένωσης — Πρώτο τέκνο υπήκοος του κράτους μέλους κατοικίας — Δεύτερο τέκνο υπήκοος άλλου κράτους μέλους — Εθνική νομοθεσία αποκλείουσα τη χορήγηση άδειας διαμονής στον εν λόγω ανιόντα λόγω του ποινικού ιστορικού του — Άρνηση χορηγήσεως δικαιώματος διαμονής δυνάμενη να οδηγήσει σε υποχρέωση των τέκνων να εγκαταλείψουν το έδαφος της Ένωσης»

Στην υπόθεση C-165/14,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Tribunal Supremo (Ανώτατο Δικαστήριο, Ισπανία) με απόφαση της 20ής Μαρτίου 2014, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 7 Απριλίου 2014, στο πλαίσιο της δίκης

Alfredo Rendón Marín

κατά

Administración del Estado,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους K. Lenaerts, Πρόεδρο, R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, L. Bay Larsen, C. Toader, D. Šváby, F. Biltgen και K. Λυκούργο, προέδρους τμήματος, A. Rosas (εισηγητή), E. Juhász, A. Borg Barthet, M. Safjan, M. Berger, A. Prechal και K. Jürimäe, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Szpunar

γραμματέας: M. Ferreira, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 30ής Ιουνίου 2015,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— ο A. Rendón Marín, εκπροσωπούμενος από τις I. Aránzazu Triguero Hernández και L. De Rossi, abogadas,

— η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους A. Rubio González και L. Banciella Rodríguez-Miñón,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

— η Δανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον C. Thorning και την M. Wolff,

— η Ελληνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την Τ. Παπαδοπούλου,

— η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους D. Colas και R. Coesme,

— η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τον L. D'Ascia, avvocato dello Stato,

— η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις M. Bulterman και B. Koopman,

— η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον B. Majczyna και τις K. Pawłowska και M. Pawlicka,

— η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τον M. Holt και την J. Beeko, επικουρούμενους από τον D. Blundell, barrister,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις I. Martínez del Peral και C. Tufvesson, καθώς και από τους F. Castillo de la Torre και M. Wilderspin,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 4ης Φεβρουαρίου 2016,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 20 ΣΛΕΕ.

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του Alfredo Rendón Marín, υπηκόου τρίτου κράτους και πατέρα ανήλικων πολιτών της Ένωσης, των οποίων αυτός έχει την αποκλειστική επιμέλεια και τα οποία από της γεννήσεώς τους κατοικούν στην Ισπανία, και της Administración del Estado (Κρατικής Διοικήσεως, Ισπανία), σχετικής με την άρνηση του Director General de Inmigración del Ministerio de Trabajo e Inmigración (Προϊσταμένου της Γενικής Διευθύνσεως Μεταναστεύσεως του Υπουργείου Εργασίας και Μεταναστεύσεως, Ισπανία) να χορηγήσει στον A. Rendón Marín, εξαιτίας του ποινικού ιστορικού του, άδεια διαμονής για εξαιρετικούς λόγους.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Κατά τις αιτιολογικές σκέψεις 23 και 24 της οδηγίας 2004/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 και την κατάργηση των οδηγιών 64/221/ΕΟΚ, 68/360/ΕΟΚ, 72/194/ΕΟΚ, 73/148/ΕΟΚ, 75/34/ΕΟΚ, 75/35/ΕΟΚ, 90/364/ΕΟΚ, 90/365/ΕΟΚ και 93/96/ΕΟΚ (ΕΕ 2004, L 158, σ. 77, και διορθωτικό ΕΕ 2004, L 229, σ. 35):

«(23) Η απέλαση των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους για λόγους δημόσιας τάξης ή δημόσιας ασφάλειας αποτελεί μέτρο το οποίο ενδέχεται να βλάψει σοβαρά πρόσωπα τα οποία, κάνοντας χρήση των δικαιωμάτων και των ελευθεριών που τους απονέμει η [Σ]υνθήκη [ΕΚ], έχουν ενταχθεί ουσιαστικά στο κράτος μέλος υποδοχής. Για το λόγο αυτόν, θα πρέπει να

περιορισθεί το πεδίο εφαρμογής των σχετικών μέτρων, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, προκειμένου να λαμβάνονται υπόψη ο βαθμός ένταξης των ενδιαφερομένων, η διάρκεια της παραμονής τους στο κράτος μέλος υποδοχής, η ηλικία και η κατάσταση της υγείας τους, η οικογενειακή και η οικονομική τους κατάσταση, καθώς και οι δεσμοί τους με τη χώρα καταγωγής του[ς].

(24) Κατά συνέπεια, όσο μεγαλύτερη είναι η ένταξη των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους στο κράτος μέλος υποδοχής, τόσο μεγαλύτερη προστασία θα πρέπει να παρέχεται έναντι απέλασης. Μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όπου συντρέχουν επιτακτικοί λόγοι δημόσιας ασφάλειας, θα πρέπει να λαμβάνεται μέτρο απέλασης κατά πολιτών της Ένωσης οι οποίοι διαμένουν επί μακρόν στην επικράτεια του κράτους μέλους υποδοχής, ιδίως όταν έχουν γεννηθεί και διαμείνει εκεί όλη τους τη ζωή. Επιπλέον, οι εν λόγω εξαιρετικές περιστάσεις θα πρέπει επίσης να ισχύουν και για τα μέτρα απέλασης που λαμβάνονται κατά ανηλίκων, προκειμένου να προστατεύονται οι δεσμοί με την οικογένειά τους, σύμφωνα με τη σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού των Ηνωμένων Εθνών της 20ής Νοεμβρίου 1989.»

4 Το άρθρο 2 της οδηγίας 2004/38, το οποίο επιγράφεται «Ορισμοί», ορίζει:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας νοούνται ως:

1) “πολίτης της Ένωσης”: κάθε πρόσωπο το οποίο έχει την ιθαγένεια κράτους μέλους·

2) “μέλος της οικογένειας”:

[…]

δ) οι συντηρούμενοι απευθείας ανιόντες καθώς και εκείνοι του (της) συζύγου ή του (της) συντρόφου, όπως ορίζεται στο στοιχείο β[′]·

3) “κράτος μέλος υποδοχής”: το κράτος μέλος στο οποίο μεταβαίνει ο πολίτης της Ένωσης προκειμένου να ασκήσει το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής.»

5 Το άρθρο 3 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο επιγράφεται «Δικαιούχοι», ορίζει:

«1. Η παρούσα οδηγία ισχύει για όλους τους πολίτες της Ένωσης οι οποίοι μεταβαίνουν ή διαμένουν σε κράτος μέλος άλλο από εκείνο του οποίου είναι υπήκοοι καθώς και [για] τα μέλη των οικογενειών τους κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 2 σημείο 2 που τους συνοδεύουν ή πηγαίνουν να τους συναντήσουν.

2. Με την επιφύλαξη τυχόν ατομικού δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής των ενδιαφερομένων και σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία του, το κράτος μέλος υποδοχής διευκολύνει την είσοδο και τη διαμονή των ακόλουθων προσώπων:

α) κάθε άλλου μέλους της οικογένειας, ανεξαρτήτως της ιθαγένειάς του, που δεν εμπίπτει στον ορισμό του άρθρου 2 σημείο 2 εφόσον συντηρείται από τον πολίτη της Ένωσης που έχει ίδιον δικαίωμα διαμονής ή ζει υπό τη στέγη του στη χώρα προέλευσης [...]·

[…]

Το κράτος μέλος υποδοχής αναλαμβάνει εκτενή εξέταση της προσωπικής κατάστασης και αιτιολογεί κάθε άρνηση εισόδου ή διαμονής των προσώπων αυτών.»

6 Το άρθρο 7 της οδηγίας 2004/38, με τίτλο «Δικαίωμα διαμονής άνω των τριών μηνών», ορίζει στις παραγράφους του 1 και 2:

«1. Όλοι οι πολίτες της Ένωσης έχουν δικαίωμα διαμονής στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τριών μηνών, εφόσον:

α) είναι μισθωτοί ή μη μισθωτοί στο κράτος μέλος υποδοχής, ή

β) διαθέτουν επαρκείς πόρους για τον εαυτό τους και τα μέλη των οικογενειών τους, ούτως ώστε να μην επιβαρύνουν κατά τη διάρκεια της περιόδου παραμονής τους το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας του κράτους μέλους υποδοχής, καθώς και πλήρη ασφαλιστική κάλυψη ασθενείας στο κράτος μέλος υποδοχής, ή,

[…]

δ) είναι μέλη της οικογένειας τα οποία συνοδεύουν ή πηγαίνουν να συναντήσουν πολίτη της Ένωσης που πληροί τους όρους που αναφέρονται στα στοιχεία α, β ή γ.

2. Το δικαίωμα διαμονής που προβλέπεται στην παράγραφο 1 εκτείνεται στα μέλη της οικογένειας τα οποία δεν είναι υπήκοοι κράτους μέλους, όταν συνοδεύουν ή πηγαίνουν να συναντήσουν, στο κράτος μέλος υποδοχής, τον πολίτη της Ένωσης και εφόσον ο εν λόγω πολίτης πληροί τους όρους που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχεία α, β ή γ.»

7 Το άρθρο 16 της οδηγίας 2004/38, το οποίο περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο IV αυτής, με τίτλο «Δικαίωμα μόνιμης διαμονής», και το οποίο επιγράφεται «Γενικός κανόνας για τους πολίτες της Ένωσης και τα μέλη των οικογενειών τους», ορίζει στις παραγράφους του 1 και 2:

«1. Οι πολίτες της Ένωσης οι οποίοι έχουν διαμείνει νομίμως για συνεχές χρονικό διάστημα πέντε ετών στο κράτος μέλος υποδοχής έχουν δικαίωμα μόνιμης διαμονής στην επικράτειά του. Το δικαίωμα αυτό δεν υπόκειται στους όρους που προβλέπονται στο κεφάλαιο III.

2. Η παράγραφος 1 εφαρμόζεται και στα μέλη της οικογένειας που δεν είναι υπήκοοι κράτους μέλους και τα οποία έχουν διαμείνει νομίμως με τον πολίτη της Ένωσης στο κράτος μέλος υποδοχής για συνεχές χρονικό διάστημα πέντε ετών.»

8 Το άρθρο 27 της οδηγίας 2004/38, το οποίο περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο VI αυτής, με τίτλο «Περιορισμοί του δικαιώματος εισόδου και του δικαιώματος διαμονής για λόγους δημόσιας τάξης, δημόσιας ασφάλειας ή δημόσιας υγείας», ορίζει στις παραγράφους του 1 και 2:

«1. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος κεφαλαίου, τα κράτη μέλη μπορούν να επιβάλλουν περιορισμούς στην ελευθερία κυκλοφορίας και διαμονής των πολιτών της Ένωσης και των μελών της οικογένειάς τους, ανεξαρτήτως ιθαγένειας, για λόγους δημόσιας τάξης, δημόσιας ασφάλειας ή δημόσιας υγείας. Δεν μπορεί να γίνεται επίκληση των λόγων αυτών για την εξυπηρέτηση οικονομικών σκοπών.

2. Κάθε μέτρο που λαμβάνεται για λόγους δημόσιας τάξης ή δημόσιας ασφάλειας πρέπει να τηρεί την αρχή της αναλογικότητας και να θεμελιώνεται αποκλειστικά στην προσωπική συμπεριφορά του [ενδιαφερομένου]. Προηγούμενες ποινικές καταδίκες δεν αποτελούν αφ' εαυτών λόγους για τη λήψη τέτοιων μέτρων.

Η προσωπική συμπεριφορά του [ενδιαφερομένου] πρέπει να συνιστά πραγματική, ενεστώσα και αρκούντως σοβαρή απειλή, στρεφόμενη κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας. Αιτιολογίες που δεν συνδέονται με τα στοιχεία της υπόθεσης ή στηρίζονται σε εκτιμήσεις γενικής πρόληψης δεν γίνονται αποδεκτές.»

9 Το άρθρο 28 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Προστασία κατά της απέλασης», ορίζει:

«1. Πριν λάβει απόφαση απέλασης για λόγους δημόσιας τάξης ή δημόσιας ασφάλειας, το κράτος μέλος υποδοχής λαμβάνει υπόψη εκτιμήσεις όπως η διάρκεια παραμονής του [ενδιαφερομένου] στην επικράτειά του, η ηλικία, η κατάσταση της υγείας του, η οικογενειακή και οικονομική του κατάσταση, η κοινωνική και πολιτιστική ενσωμάτωσή του στο κράτος μέλος υποδοχής και το εύρος των δεσμών του με τη χώρα καταγωγής.

2. Το κράτος μέλος υποδοχής δεν μπορεί να λαμβάνει απόφαση απέλασης πολίτη της Ένωσης ή μέλους της οικογένειάς του, ανεξαρτήτως ιθαγένειας, που έχει αποκτήσει δικαίωμα μόνιμης διαμονής στην επικράτειά του, παρά μόνο για σοβαρούς λόγους δημόσιας τάξης ή δημόσιας ασφάλειας.

3. Δεν μπορεί να λαμβάνεται απόφαση απέλασης πολίτη της Ένωσης, εκτός αν η απόφαση απέλασης βασίζεται σε επιτακτικούς λόγους δημόσιας ασφάλειας, κατά τα οριζόμενα από τα κράτη μέλη, εφόσον τα πρόσωπα αυτά:

α) έχουν διαμείνει κατά τα προηγούμενα δέκα έτη στο κράτος μέλος υποδοχής, ή

β) είναι ανήλικοι, εκτός εάν η απέλαση είναι απαραίτητη για το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, όπως προβλέπεται στη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού, της 20ής Νοεμβρίου 1989.»

Το ισπανικό δίκαιο

10 Το άρθρο 31, παράγραφος 3, του Ley Orgánica 4/2000 sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social (οργανικού νόμου 4/2000, περί των δικαιωμάτων και ελευθεριών των αλλοδαπών στην Ισπανία και περί της κοινωνικής εντάξεώς τους), της 11ης Ιανουαρίου 2000 (*BOE* αριθ. 10, της 12ης Ιανουαρίου 2000, σ. 1139), προβλέπει τη δυνατότητα χορηγήσεως τίτλου προσωρινής διαμονής για εξαιρετικούς λόγους, άνευ υποχρεώσεως προηγούμενης αποκτήσεως, εκ μέρους του υπηκόου τρίτου κράτους, θεωρήσεως εισόδου.

11 Το άρθρο 31, παράγραφοι 5 και 7, του εν λόγω νόμου ορίζει:

«5. Προκειμένου να επιτραπεί η προσωρινή διαμονή αλλοδαπού, απαιτείται να μην έχει αυτός ποινικές καταδίκες στην Ισπανία ή στις χώρες της προηγούμενης διαμονής του για εγκλήματα που τυποποιούνται στην ισπανική έννομη τάξη και να μην του έχει απαγορευθεί η είσοδος στα κράτη με τα οποία η Ισπανία έχει συνάψει συναφή συμφωνία.

[…]

7. Για την ανανέωση της άδειας προσωρινής διαμονής εξετάζονται ανά περίπτωση:

a) το ποινικό ιστορικό, λαμβανομένης υπόψη της υπάρξεως απαλλαγών από την ποινή ή καταστάσεων υφ' όρον αναστολής της ποινής ή αναστολής της στερητικής της ελευθερίας ποινής·

b) η μη εκπλήρωση, εκ μέρους του ενδιαφερομένου, των υποχρεώσεων του στον τομέα της φορολογίας και της κοινωνικής ασφαλίσεως.

Εν όψει της εν λόγω ανανεώσεως θα λαμβάνεται ιδιαιτέρως υπόψη ως στοιχείο συνηγορούν υπέρ της ανανεώσεως η προσπάθεια του αλλοδαπού για ένταξη, η οποία θα πρέπει να αποδεικνύεται διά θετικής εισηγήσεως της Αυτόνομης Κοινότητας πιστοποιούσας ότι ο ενδιαφερόμενος παρακολούθησε τα προβλεπόμενα από το άρθρο 2ter του παρόντος νόμου προγράμματα καταρτίσεως.»

12 Το Real Decreto 2393/2004 por el que se aprueba el Reglamento de la Ley Orgánica 4/2000 (βασιλικό διάταγμα 2393/2004, περί εγκρίσεως του κανονισμού του οργανικού νόμου 4/2000), της 30ής Δεκεμβρίου 2004 (*BOE* αριθ. 6, της 7ης Ιανουαρίου 2005, σ. 485), όριζε στην παράγραφο 4 της πρώτης πρόσθετης διατάξεώς του:

«[...] [Κ]ατόπιν εισηγήσεως του Υφυπουργού Εσωτερικών, ο Υφυπουργός Μεταναστεύσεως δύναται να χορηγεί άδειες προσωρινής διαμονής για εξαιρετικούς λόγους που δεν προβλέπονται από τον κανονισμό του νόμου [4/2000].»

13 Τα άρθρα 124 και 128 του Real Decreto 557/2011 por el que se aprueba el Reglamento de la Ley Orgánica 4/2000, tras su reforma por Ley Orgánica 2/2009 (βασιλικού διατάγματος 557/2011, περί εγκρίσεως του κανονισμού του οργανικού νόμου 4/2000, όπως τροποποιήθηκε με τον οργανικό νόμο 2/2009), της 20ής Απριλίου 2011 (*BOE* αριθ. 103, της 30ής Απριλίου 2011, σ. 43821), προβλέπουν τη δυνατότητα χορηγήσεως τίτλου προσωρινής διαμονής για εξαιρετικούς λόγους, ήτοι λόγω της εδραιώσεως του αλλοδαπού στη χώρα υποδοχής επί τη βάσει οικογενειακών δεσμών (arraigo familiar) [στο εξής: οικογενειακή εδραίωση], υπό τον όρον ότι ο αιτών δεν έχει ποινικές καταδίκες στην Ισπανία ή στις χώρες της προηγούμενης διαμονής του για εγκλήματα που τυποποιούνται στην ισπανική έννομη τάξη.

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

14 Ο A. Rendón Marín, κολομβιανής ιθαγένειας, είναι πατέρας δύο ανήλικων τέκνων, γεννηθέντων στη Μάλαγα (Ισπανία), ήτοι ενός άρρενος, το οποίο έχει την ισπανική ιθαγένεια, και ενός θήλεος, το οποίο έχει την πολωνική ιθαγένεια. Τα εν λόγω τέκνα διαμένουν ανέκαθεν στην Ισπανία.

15 Από την ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία προκύπτει ότι με απόφαση του Juzgado de primera instancia de Málaga (πρωτοδικείου Μάλαγα, Ισπανία) της 13ης Μαΐου 2009 ανετέθη στον A. Rendón Marín η αποκλειστική επιμέλεια των τέκνων του, ενώ του χορηγήθηκε το αποκλειστικό δικαίωμα συνοικήσεως με αυτά. Η μητέρα των τέκνων, πολωνικής ιθαγένειας, είναι αγνώστου διαμονής. Όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, τα δύο τέκνα λαμβάνουν προσήκουσα φροντίδα και σχολική εκπαίδευση.

16 Ο A. Rendón Marín έχει ποινικό ιστορικό. Μεταξύ άλλων, έχει καταδικασθεί στην Ισπανία σε ποινή φυλακίσεως εννέα μηνών. Εντούτοις, για την εν λόγω ποινή τού χορηγήθηκε διετής αναστολή, αρχομένη από της 13ης Φεβρουαρίου 2009. Κατά την ημερομηνία δημοσιεύσεως της αποφάσεως περί παραπομπής, ήτοι στις 20 Μαρτίου 2014, ο A. Rendón Marín ανέμενε απόφαση επί αιτήσεώς του περί διαγραφής των ποινικών καταδικών από το ποινικό μητρώο του (cancelación).

17 Στις 18 Φεβρουαρίου 2010 ο A. Rendón Marín κατέθεσε ενώπιον του Προϊσταμένου της Γενικής Διευθύνσεως Μεταναστεύσεως του Υπουργείου Εργασίας και Μεταναστεύσεως αίτηση χορηγήσεως άδειας προσωρινής διαμονής για εξαιρετικούς λόγους, δυνάμει της παραγράφου 4 της πρώτης πρόσθετης διατάξεως του βασιλικού διατάγματος 2393/2004.

18 Με απόφαση της 13ης Ιουλίου 2010 η αίτηση του A. Rendón Marín απορρίφθηκε, κατ' εφαρμογήν των διατάξεων του άρθρου 31, παράγραφος 5, του νόμου 4/2000, λόγω ποινικού ιστορικού.

19 Η προσφυγή που ο A. Rendón Marín άσκησε κατά της ανωτέρω διοικητικής αποφάσεως απορρίφθηκε με απόφαση της Audiencia Nacional (Εθνικού δικαστηρίου, Ισπανία) της 21ης Μαρτίου 2012, κατά της οποίας ο A. Rendón Marín άσκησε αίτηση αναιρέσεως ενώπιον του Tribunal Supremo (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Ισπανία).

20 Προς στήριξη της αιτήσεώς του αναιρέσεως ο A. Rendón Marín προέβαλε έναν μόνο λόγο, αντλούμενο, αφενός, από πεπλανημένη ερμηνεία των αποφάσεων της 19ης Οκτωβρίου 2004, Zhu και Chen (C-200/02, EU:C:2004:639), και της 8ης Μαρτίου 2011, Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124), στον βαθμό κατά τον οποίο η απορρέουσα από τις εν λόγω αποφάσεις νομολογία θα έπρεπε, κατά την άποψή του, να οδηγήσει στη χορήγηση της ζητηθείσας άδειας διαμονής, και, αφετέρου, από παράβαση του άρθρου 31, παράγραφοι 3 και 7, του νόμου 4/2000.

21 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, ανεξαρτήτως των συγκεκριμένων περιστάσεων της υποθέσεως της κύριας δίκης, στην υπόθεση αυτή, όπως στις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκαν οι αποφάσεις της 19ης Οκτωβρίου 2004, Zhu και Chen (C-200/02, EU:C:2004:639), και της 8ης Μαρτίου 2011, Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124), η άρνηση χορηγήσεως στον A. Rendón Marín άδειας διαμονής στην Ισπανία θα συνεπαγόταν αναγκαστική απομάκρυνσή του από την εθνική επικράτεια και, κατά συνέπεια, από το έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με αναπόφευκτο επακόλουθο την αναχώρηση από το έδαφος της Ένωσης των δύο ανήλικων και συντηρούμενων από τον ίδιο τέκνων του. Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει εντούτοις ότι, εν αντιθέσει προς τις καταστάσεις που εξετάσθηκαν στο πλαίσιο των υποθέσεων επί των οποίων εκδόθηκαν οι αποφάσεις της 19ης Οκτωβρίου 2004, Zhu και Chen (C-200/02, EU:C:2004:639), και της 8ης Μαρτίου 2011, Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124), η εν προκειμένω εφαρμοστέα εθνική νομοθεσία αποκλείει τη χορήγηση άδειας διαμονής στην περίπτωση κατά την οποία ο αιτών έχει ποινικό παρελθόν στην Ισπανία.

22 Κατά συνέπεια, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται κατά πόσον το εθνικό δίκαιο, το οποίο απαγορεύει, άνευ οιασδήποτε δυνατότητας εξαιρέσεως, τη χορήγηση άδειας διαμονής στην περίπτωση κατά την οποία ο αιτών έχει ποινικό ιστορικό στη χώρα υποβολής της αιτήσεως, ακόμη και αν η απαγόρευση αυτή έχει ως αναπόδραστη συνέπεια να στερείται το δικαίωμά του διαμονής εντός της Ένωσης ανήλικος, πολίτης της Ένωσης και συντηρούμενος από τον αιτούντα, είναι σύμφωνο προς τη σχετική με το άρθρο 20 ΣΛΕΕ νομολογία, της οποίας γίνεται εν προκειμένω επίκληση.

23 Υπό τις συνθήκες αυτές το Tribunal Supremo (Ανώτατο Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Είναι συμβατή με το άρθρο 20 ΣΛΕΕ, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα των αποφάσεων της 19ης Οκτωβρίου 2004, Zhu και Chen (C-200/02, EU:C:2004:639), και της 8ης Μαρτίου 2011, Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124), εθνική κανονιστική ρύθμιση η οποία αποκλείει τη δυνατότητα χορηγήσεως άδειας διαμονής σε γονέα πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ανήλικου και συντηρούμενου από εκείνον, λόγω της υπάρξεως ποινικών προηγούμενων στη χώρα υποβολής της αιτήσεως, ακόμη και αν αυτό συνεπάγεται την αναγκαστική αναχώρηση από το έδαφος της Ένωσης του ανηλίκου που θα πρέπει να ακολουθήσει τον γονέα του;»

Επί του εκκρεμούς χαρακτήρα της διαφοράς της κύριας δίκης

24 Τόσο από το γράμμα όσο και από την οικονομία του άρθρου 267 ΣΛΕΕ προκύπτει ότι η διαδικασία προδικαστικής παραπομπής προϋποθέτει ότι εκκρεμεί πράγματι διαφορά ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, στο πλαίσιο της οποίας αυτά καλούνται να εκδώσουν απόφαση που θα λαμβάνει υπόψη την εκδοθείσα από το Δικαστήριο προδικαστική απόφαση (απόφαση της 11ης Σεπτεμβρίου 2008, UGT-Rioja κ.λπ., C-428/06 έως C-434/06, EU:C:2008:488, σκέψη 39 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Συνεπώς, το Δικαστήριο δύναται να ελέγχει αυτεπαγγέλτως κατά πόσον η διαφορά της κύριας δίκης παραμένει εκκρεμής.

25 Εν προκειμένω, η διαφορά αφορά την άρνηση χορηγήσεως στον A. Rendón Marín άδειας προσωρινής διαμονής στην Ισπανία, το δε Tribunal Supremo (Ανώτατο Δικαστήριο) επελήφθη αιτήσεως αναιρέσεως κατά της αποφάσεως της Audiencia Nacional (Εθνικού δικαστηρίου) της 21ης Μαρτίου 2012, με την οποία είχε απορριφθεί η προσφυγή κατά της αποφάσεως περί απορρίψεως της υποβληθείσας από τον ενδιαφερόμενο αιτήσεως προσωρινής διαμονής.

26 Από την ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία καθώς και από τις παρατηρήσεις που διατύπωσαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ο A. Rendón Marín και η Ισπανική Κυβέρνηση προκύπτει ότι, μετά την υποβολή, εκ μέρους του Tribunal Supremo (Ανωτάτου Δικαστηρίου), της υπό εξέταση αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, ο αναιρεσείων της κύριας δίκης κατέθεσε ενώπιον της αντιπροσωπείας της κυβερνήσεως στην επαρχία της Μάλαγα δύο νέες αιτήσεις χορηγήσεως προσωρινής διαμονής για εξαιρετικούς λόγους, η δεύτερη εκ των οποίων έγινε δεκτή.

27 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση η Ισπανική Κυβέρνηση επισήμανε, συγκεκριμένα, ότι στις 18 Φεβρουαρίου 2015 η Subdelegación del Gobierno en Málaga (αντιπροσωπεία της κυβερνήσεως στην επαρχία της Μάλαγα, Ισπανία) χορήγησε στον A. Rendón Marín άδεια προσωρινής διαμονής. Συναφώς, από τις προφορικές παρατηρήσεις του A. Rendón Marín προκύπτει ότι αυτός έλαβε την εν λόγω άδεια προσωρινής διαμονής για εξαιρετικούς λόγους, αναγομένους στην οικογενειακή εδραίωση, δυνάμει των άρθρων 124 και 128 του βασιλικού διατάγματος 557/2011, λόγω της διαγραφής, από την αρμόδια ισπανική αρχή, των ποινικών καταδικών από το ποινικό μητρώο του.

28 Υπό τις συνθήκες αυτές ζητήθηκε από το αιτούν δικαστήριο να διευκρινίσει κατά πόσον εξακολουθεί να θεωρεί την απάντηση του Δικαστηρίου αναγκαία για την απόφανσή του.

29 Με έγγραφο της 9ης Μαρτίου 2016 το αιτούν δικαστήριο επιβεβαίωσε ότι το διατυπωθέν με τη διοικητική προσφυγή αίτημα περί χορηγήσεως άδειας προσωρινής διαμονής είχε ικανοποιηθεί με την εκδοθείσα στις 18 Φεβρουαρίου 2015 απόφαση της αντιπροσωπείας της κυβερνήσεως στην επαρχία της Μάλαγα, πλην όμως επισήμανε ότι επιθυμούσε να εμμείνει στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως.

30 Συγκεκριμένα, κατά το αιτούν δικαστήριο, η χορήγηση στον A. Rendón Marín άδειας διαμονής τον Φεβρουάριο του 2015 δεν ισοδυναμεί με πλήρη ικανοποίηση των αιτημάτων που αυτός διατύπωσε με τη διοικητική προσφυγή του. Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι, αν η εν λόγω διοικητική προσφυγή είχε γίνει δεκτή, η προσβαλλόμενη απόφαση της 13ης Ιουλίου 2010, με την οποία απορρίφθηκε η αίτηση του ενδιαφερομένου για χορήγηση άδειας διαμονής, θα είχε κριθεί παράνομη, ενώ η συνακόλουθη χορήγηση άδειας διαμονής θα παρήγε αποτελέσματα από της εν λόγω ημερομηνίας. Η ακυρότητα της εν λόγω αποφάσεως και η χορήγηση άδειας διαμονής κατά τη συγκεκριμένη ημερομηνία θα μπορούσαν να έχουν για τον αναιρεσείοντα της κύριας δίκης συνέπειες βαίνουσες πέραν της χορηγήσεως αυτής καθ' εαυτήν, όπως αποζημίωση λόγω της απώλειας αποδοχών εκ συμβάσεων εργασίας, κοινωνικών παροχών ή εισφορών κοινωνικής ασφαλίσεως, ενδεχομένως δε ακόμη και θεμελίωση δικαιώματος κτήσεως της ισπανικής ιθαγένειας.

31 Επιβάλλεται επομένως να γίνει δεκτό ότι η διαφορά της κύριας δίκης εξακολουθεί να εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου και ότι η απάντηση του Δικαστηρίου επί του υποβληθέντος ερωτήματος παραμένει λυσιτελής για την επίλυση αυτής.

32 Συνεπώς, το Δικαστήριο οφείλει να αποφανθεί επί της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως.

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

33 Στο πλαίσιο της προβλεπόμενης από το άρθρο 267 ΣΛΕΕ διαδικασίας συνεργασίας μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου, το Δικαστήριο καλείται να παράσχει στο εθνικό δικαστήριο λυσιτελή απάντηση παρέχουσα σε αυτό τη δυνατότητα να τάμει την ενώπιόν του εκκρεμή διαφορά. Υπό το πρίσμα αυτό, το Δικαστήριο δύναται εν ανάγκη να αναδιατυπώσει τα υποβληθέντα σε αυτό ερωτήματα. Συγκεκριμένα, αποστολή του Δικαστηρίου είναι η ερμηνεία όλων των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης που τα εθνικά δικαστήρια έχουν ανάγκη προκειμένου να αποφαίνονται επί των διαφορών των οποίων επιλαμβάνονται, ακόμη και όταν τα ερωτήματα που τα εθνικά δικαστήρια υποβάλλουν δεν περιέχουν ρητή αναφορά στις εν λόγω διατάξεις (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της

14ης Οκτωβρίου 2010, Fuß, C-243/09, EU:C:2010:609, σκέψη 39· της 30ής Μαΐου 2013, Worten, C-342/12, EU:C:2013:355, σκέψη 30, και της 19ης Σεπτεμβρίου 2013, Betriu Montull, C-5/12, EU:C:2013:571, σκέψη 40).

34 Κατά συνέπεια, μολονότι τυπικώς το αιτούν δικαστήριο περιόρισε το ερώτημά του στην ερμηνεία του άρθρου 20 ΣΛΕΕ, το γεγονός αυτό δεν εμποδίζει το Δικαστήριο να του παράσχει όλα τα στοιχεία ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης που μπορούν να αποδειχθούν λυσιτελή για την εκδίκαση της υποθέσεως της οποίας έχει επιληφθεί, ανεξαρτήτως της μνείας ή μη αυτών με το υποβληθέν ερώτημα. Προς τούτο, το Δικαστήριο καλείται να εξαγάγει από το σύνολο των παρασχεθέντων από το εθνικό δικαστήριο στοιχείων και, ιδίως, από το σκεπτικό της αποφάσεως περί παραπομπής εκείνα τα στοιχεία του δικαίου της Ένωσης τα οποία χρήζουν ερμηνείας, λαμβανομένου υπόψη του αντικειμένου της διαφοράς (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 14ης Οκτωβρίου 2010, Fuß, C-243/09, EU:C:2010:609, σκέψη 40· της 30ής Μαΐου 2013, Worten, C-342/12, EU:C:2013:355, σκέψη 31, και της 19ης Σεπτεμβρίου 2013, Betriu Montull, C-5/12, EU:C:2013:571, σκέψη 41).

35 Υπό το πρίσμα της εν λόγω νομολογίας και λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που περιέχονται στην απόφαση περί παραπομπής, επιβάλλεται η αναδιατύπωση του υποβληθέντος ερωτήματος, το οποίο πρέπει να νοηθεί ως ερώτημα με το οποίο το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινισθεί αν, κατ' ορθή ερμηνεία, το άρθρο 21 ΣΛΕΕ και η οδηγία 2004/38, αφενός, και το άρθρο 20 ΣΛΕΕ, αφετέρου, αντιτίθενται σε εθνική κανονιστική ρύθμιση επιβάλλουσα την αυτοδίκαιη απόρριψη αιτήσεως χορηγήσεως άδειας διαμονής στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους υπηκόου τρίτου κράτους, γονέα ανήλικων τέκνων πολιτών της Ένωσης, των οποίων αυτός έχει την αποκλειστική επιμέλεια και τα οποία διαμένουν από της γεννήσεώς τους με τον ίδιο στο εν λόγω κράτος μέλος, χωρίς να έχουν ασκήσει το δικαίωμά τους ελεύθερης κυκλοφορίας, στην περίπτωση κατά την οποία ο αιτών έχει ποινικό ιστορικό και ενώ η εν λόγω άρνηση χορηγήσεως άδειας διαμονής συνεπάγεται υποχρέωση των τέκνων να εγκαταλείψουν το έδαφος της Ένωσης.

36 Συναφώς, υπενθυμίζεται εκ προοιμίου ότι τα δικαιώματα που οι σχετικές με την ιθαγένεια της Ένωσης διατάξεις του δίκαιου της Ένωσης απονέμουν ενδεχομένως στους υπηκόους τρίτων κρατών δεν είναι πρωτογενή δικαιώματα, αλλά δικαιώματα που εκπορεύονται από την εκ μέρους πολίτη της Ένωσης άσκηση του δικαιώματός του ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις της 8ης Μαΐου 2013, Ymeraga κ.λπ., C-87/12, EU:C:2013:291, σκέψη 35· της 10ης Οκτωβρίου 2013, Alokpa και Moudoulou, C-86/12, EU:C:2013:645, σκέψη 22, και της 12ης Μαρτίου 2014, O. και B., C-456/12, EU:C:2014:135, σκέψη 36 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Πράγματι, δευτερογενές δικαίωμα διαμονής υπηκόου τρίτου κράτους υφίσταται, κατ' αρχήν, μόνον εφόσον αυτό είναι αναγκαίο για την εξασφάλιση της αποτελεσματικής ασκήσεως, εκ μέρους πολίτη της Ένωσης, των δικαιωμάτων του ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής στο έδαφος αυτής.

37 Στο πλαίσιο αυτό επιβάλλεται να εξετασθεί αν υπήκοος τρίτου κράτους, όπως ο A. Rendón Marín, δύναται να απολαύει δευτερογενούς δικαιώματος διαμονής, θεμελιούμενου είτε επί του άρθρου 21 ΣΛΕΕ και της οδηγίας 2004/38 είτε επί του άρθρου 20 ΣΛΕΕ, και, ενδεχομένως, αν το ποινικό ιστορικό αυτού δύναται να δικαιολογήσει περιορισμό του εν λόγω δικαιώματος.

Επί του άρθρου 21 ΣΛΕΕ και της οδηγίας 2004/38

Επί της αναγνωρίσεως δευτερογενούς δικαιώματος διαμονής βάσει του άρθρου 21 ΣΛΕΕ και της οδηγίας 2004/38

38 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/38 ορίζει ως «δικαιούχους» των απονεμόμενων από την εν λόγω οδηγία δικαιωμάτων «όλους τους πολίτες της Ένωσης οι οποίοι μεταβαίνουν ή διαμένουν σε κράτος μέλος άλλο από εκείνο του οποίου είναι υπήκοοι καθώς και τα μέλη των οικογενειών τους κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 2 σημείο 2 που τους συνοδεύουν ή πηγαίνουν να τους συναντήσουν».

39 Εν προκειμένω, ο A. Rendón Marín είναι υπήκοος τρίτου κράτους, πατέρας ανήλικων πολιτών της Ένωσης, των οποίων αυτός έχει την αποκλειστική επιμέλεια και τα οποία διαμένουν ανέκαθεν στο ίδιο κράτος μέλος, ήτοι στο Βασίλειο της Ισπανίας.

40 Δεδομένου ότι ο υιός του A. Rendón Marín, ο οποίος είναι ανήλικος, ουδέποτε έκανε χρήση του δικαιώματός του ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμένει ανέκαθεν στο κράτος μέλος της ιθαγένειάς του, πρέπει να γίνει δεκτό ότι αυτός δεν εμπίπτει στην κατ' άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/38 έννοια του «δικαιούχου» και ότι, ως εκ τούτου, η εν λόγω οδηγία δεν τυγχάνει εφαρμογής επ' αυτού (αποφάσεις της 15ης Νοεμβρίου 2011, Dereci κ.λπ., C-256/11, EU:C:2011:734, σκέψη 57, και της 6ης Δεκεμβρίου 2012, O κ.λπ., C-356/11 και C-357/11, EU:C:2012:776, σκέψη 42).

41 Αντιθέτως, όπως επισήμαναν η Ισπανική, η Ελληνική, η Ιταλική και η Πολωνική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή, η κόρη του A. Rendón Marín, ανήλικου τέκνου πολωνικής ιθαγένειας το οποίο διαμένει από της γεννήσεώς του στην Ισπανία, εμπίπτει στην κατ' άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/38 έννοια του «δικαιούχου».

42 Πράγματι, το Δικαστήριο έχει τονίσει ότι η κατάσταση, στο κράτος μέλος υποδοχής, του υπηκόου άλλου κράτους μέλους που έχει γεννηθεί στο κράτος μέλος υποδοχής και δεν έχει κάνει χρήση του δικαιώματός του ελεύθερης κυκλοφορίας δεν δύναται, εξ αυτού και μόνον του λόγου, να εξομοιωθεί με αμιγώς εσωτερική κατάσταση στερούσα από τον εν λόγω υπήκοο τη δυνατότητα να επωφεληθεί, εντός του κράτους μέλους υποδοχής, των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης περί ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής (βλ., συναφώς, απόφαση της 19ης Οκτωβρίου 2004, Zhu και Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, σκέψη 19).

43 Επομένως, η κόρη του A. Rendón Marín δύναται να επικαλεσθεί το άρθρο 21, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ και τις διατάξεις που έχουν θεσπισθεί για την εφαρμογή του (βλ., συναφώς, απόφαση της 19ης Οκτωβρίου 2004, Zhu και Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, σκέψη 26).

44 Υπό τις περιστάσεις αυτές, το άρθρο 21, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ και η οδηγία 2004/38 παρέχουν κατ' αρχήν στην κόρη του A. Rendón Marín δικαίωμα διαμονής στην Ισπανία.

45 Εντούτοις, κατά το Δικαστήριο, το εν λόγω δικαίωμα διαμονής των πολιτών της Ένωσης στο έδαφος κράτους μέλους άλλου από εκείνο της ιθαγένειάς τους αναγνωρίζεται υπό την επιφύλαξη των περιορισμών και των προϋποθέσεων που προβλέπονται από τη Συνθήκη ΛΕΕ, καθώς και από τις διατάξεις που θεσπίζονται για την εφαρμογή της (απόφαση της 19ης Οκτωβρίου 2004, Zhu και Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, σκέψη 26), η δε εφαρμογή των εν λόγω περιορισμών και προϋποθέσεων πρέπει να γίνεται τηρουμένων των ορίων που επιβάλλονται από το δίκαιο της Ένωσης και συμφώνως προς τις γενικές αρχές του εν λόγω δικαίου και, ιδίως, προς την αρχή της αναλογικότητας (συναφώς βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 17ης Σεπτεμβρίου 2002, Baumbast και R, C-413/99, EU:C:2002:493, σκέψη 91, και της 19ης Οκτωβρίου 2004, Zhu και Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, σκέψη 32).

46 Ως προς τις εν λόγω προϋποθέσεις, διευκρινίζεται ότι κάθε πολίτης της Ένωσης έχει δικαίωμα διαμονής στο έδαφος κράτους μέλους άλλου από εκείνο της ιθαγένειάς του για χρονικό διάστημα άνω των τριών μηνών, εφόσον, ειδικότερα, διαθέτει, συμφώνως προς το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2004/38, επαρκείς πόρους για τον εαυτό του και τα μέλη της οικογένειάς του, ούτως ώστε να μην επιβαρύνει κατά τη διάρκεια της διαμονής του το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας του κράτους μέλους υποδοχής, καθώς και πλήρη ασφαλιστική κάλυψη ασθενείας στο κράτος μέλος υποδοχής.

47 Δικαίωμα διαμονής δύναται να αναγνωρισθεί στην κόρη του A. Rendón Marín μόνον εφόσον αυτή πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2004/38, εκτός εάν η ίδια έχει αποκτήσει δικαίωμα μόνιμης διαμονής στην Ισπανία, δυνάμει του άρθρου 16, παράγραφος 1,

της οδηγίας 2004/38, περίπτωση κατά την οποία το δικαίωμα διαμονής της δεν θα υπόκειται στις προϋποθέσεις του κεφαλαίου III της εν λόγω οδηγίας και, ιδίως, του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', αυτής.

48 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, μολονότι ο πολίτης της Ένωσης οφείλει να διαθέτει επαρκείς πόρους, το δίκαιο της Ένωσης δεν επιβάλλει καμία προϋπόθεση ως προς την προέλευση των εν λόγω πόρων, οι οποίοι μπορούν να προέρχονται, μεταξύ άλλων, από τον υπήκοο τρίτου κράτους, γονέα των ανήλικων πολιτών (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις της 19ης Οκτωβρίου 2004, Zhu και Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, σκέψη 30, καθώς και της 10ης Οκτωβρίου 2013, Alokpa και Moudoulou, C-86/12, EU:C:2013:645, σκέψη 27).

49 Εν προκειμένω, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι τα τέκνα του A. Rendón Marín λαμβάνουν επαρκή φροντίδα και σχολική εκπαίδευση. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Ισπανική Κυβέρνηση διευκρίνισε εξάλλου ότι, δυνάμει της ισπανικής νομοθεσίας, τόσο ο A. Rendón Marín όσο και τα τέκνα του απολαύουν ασφαλίσεως ασθενείας. Απόκειται εντούτοις στο αιτούν δικαστήριο να κρίνει αν η κόρη του A. Rendón Marín διαθέτει, από ίδιες πηγές ή μέσω του πατέρα της, επαρκείς πόρους και πλήρη ασφαλιστική κάλυψη ασθενείας, κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2004/38.

50 Ως προς το ζήτημα κατά πόσον ο A. Rendón Marín, υπήκοος τρίτου κράτους, δύναται, ως πρώτου βαθμού ανιών πολίτη της Ένωσης η οποία απολαύει δικαιώματος διαμονής δυνάμει της οδηγίας 2004/38, να επικαλεσθεί δευτερογενές δικαίωμα διαμονής, επισημαίνεται ότι, όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου, η ιδιότητα μέλους της οικογενείας το οποίο «συντηρείται» από πολίτη της Ένωσης, φορέα του δικαιώματος διαμονής, απορρέει από πραγματική κατάσταση χαρακτηριζόμενη από το στοιχείο ότι η υλική στήριξη του μέλους της οικογενείας εξασφαλίζεται από τον φορέα του δικαιώματος διαμονής, με αποτέλεσμα, οσάκις, όπως εν προκειμένω, συντρέχει η αντίστροφη περίπτωση, ήτοι οσάκις ο φορέας του δικαιώματος διαμονής συντηρείται από υπήκοο τρίτου κράτους, ο υπήκοος αυτός να μην μπορεί να επικαλεσθεί την ιδιότητα του ανιόντος που «συντηρείται» από τον εν λόγω φορέα του δικαιώματος, κατά την έννοια της οδηγίας 2004/38, προκειμένου να του αναγνωρισθεί δικαίωμα διαμονής εντός του κράτους μέλους υποδοχής (βλ., συναφώς, απόφαση της 10ης Οκτωβρίου 2013, Alokpa και Moudoulou, C-86/12, EU:C:2013:645, σκέψη 25).

51 Εντούτοις, η μη αναγνώριση σε γονέα, υπήκοο τρίτου κράτους, ο οποίος έχει εν τοις πράγμασι την επιμέλεια ανήλικου πολίτη της Ένωσης, του δικαιώματος διαμονής με τον εν λόγω πολίτη εντός του κράτους μέλους υποδοχής θα κατέλυε την πρακτική αποτελεσματικότητα του δικαιώματος διαμονής του πολίτη της Ένωσης, δεδομένου ότι η άσκηση του δικαιώματος διαμονής από ανήλικο τέκνο προϋποθέτει κατ' ανάγκην το δικαίωμα του τέκνου να συνοδεύεται από το πρόσωπο που έχει εν τοις πράγμασι την επιμέλειά του και, συνεπώς, τη δυνατότητα του εν λόγω προσώπου να διαμένει με το ανήλικο τέκνο στο κράτος μέλος υποδοχής κατά τη διάρκεια της διαμονής αυτού (βλ. αποφάσεις της 19ης Οκτωβρίου 2004, Zhu και Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, σκέψη 45, καθώς και της 10ης Οκτωβρίου 2013, Alokpa και Moudoulou, C-86/12, EU:C:2013:645, σκέψη 28).

52 Επομένως, το άρθρο 21 ΣΛΕΕ και η οδηγία 2004/38 παρέχουν μεν δικαίωμα διαμονής εντός του κράτους μέλους υποδοχής στον ανήλικο υπήκοο άλλου κράτους μέλους ο οποίος πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας αυτής, επιτρέπουν όμως και στον γονέα που έχει εν τοις πράγμασι την επιμέλεια του υπηκόου αυτού να διαμένει μαζί του εντός του κράτους μέλους υποδοχής (αποφάσεις της 19ης Οκτωβρίου 2004, Zhu και Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, σκέψεις 46 και 47, καθώς και της 10ης Οκτωβρίου 2013, Alokpa και Moudoulou, C-86/12, EU:C:2013:645, σκέψη 29).

53 Ανεξαρτήτως της περιπτώσεως για την οποία έγινε λόγος με τη σκέψη 47 της παρούσας αποφάσεως, στην περίπτωση κατά την οποία η κόρη του A. Rendón Marín πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/38, ούτως ώστε αυτή να μπορεί να απολαύει δικαιώματος

διαμονής στην Ισπανία επί τη βάσει του άρθρου 21 ΣΛΕΕ και της εν λόγω οδηγίας, περίπτωση τη συνδρομή της οποίας, όπως επισημάνθηκε ανωτέρω, με τη σκέψη 49, καλείται να εξακριβώσει το αιτούν δικαστήριο, θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι η μη αναγνώριση στον A. Rendón Marín δευτερογενούς δικαιώματος διαμονής προσκρούει, κατ' αρχήν, στο άρθρο 21 ΣΛΕΕ και στην οδηγία 2004/38 ορθώς ερμηνευόμενα.

Επί των συνεπειών του ποινικού ιστορικού επί της αναγνωρίσεως δευτερογενούς δικαιώματος διαμονής λαμβανομένων υπόψη των άρθρων 27 και 28 της οδηγίας 2004/38

54 Στο σημείο αυτό επιβάλλεται να εξετασθεί κατά πόσον το δευτερογενές δικαίωμα διαμονής του οποίου απολαύει ενδεχομένως ο A. Rendón Marín δύναται να περιορισθεί δυνάμει εθνικής κανονιστικής ρυθμίσεως, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης.

55 Υπενθυμίζεται συναφώς ότι το δικαίωμα διαμονής εντός της Ένωσης των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους δεν είναι απεριόριστο, αλλά δύναται να υπόκειται σε περιορισμούς και προϋποθέσεις που προβλέπονται από τη Συνθήκη, καθώς και από τις διατάξεις που θεσπίζονται για την εφαρμογή της (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 10ης Ιουλίου 2008, Jipa, C-33/07, EU:C:2008:396, σκέψη 21 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

56 Επισημαίνεται επίσης ότι, κατά την αιτιολογική σκέψη 23 της οδηγίας 2004/38, η απέλαση των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους για λόγους δημοσίας τάξεως ή δημοσίας ασφαλείας συνιστά μέτρο ικανό να προκαλέσει σοβαρή βλάβη στα πρόσωπα τα οποία, έχοντας κάνει χρήση των δικαιωμάτων και των ελευθεριών που τους απονέμει η Συνθήκη, έχουν ενταχθεί ουσιαστικά στο κράτος μέλος υποδοχής. Για τον λόγο αυτόν, όπως προκύπτει από την αιτιολογική της σκέψη 24, η οδηγία 2004/38 καθιερώνει καθεστώς προστασίας έναντι των μέτρων απελάσεως, το οποίο βασίζεται στον βαθμό εντάξεως των ενδιαφερομένων στο κράτος μέλος υποδοχής, κατά τρόπον ώστε όσο μεγαλύτερος είναι ο βαθμός εντάξεως των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους στο κράτος μέλος υποδοχής τόσο ευρύτερη να είναι η προστασία αυτών έναντι του ενδεχομένου απελάσεως (απόφαση της 23ης Νοεμβρίου 2010, Τσακουρίδης, C-145/09, EU:C:2010:708, σκέψεις 24 και 25).

57 Όσον αφορά την υπόθεση της κύριας δίκης, οι περιορισμοί του δικαιώματος διαμονής απορρέουν, ειδικότερα, από το άρθρο 27, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/38, διάταξη η οποία επιτρέπει στα κράτη μέλη να περιορίζουν το δικαίωμα διαμονής των πολιτών της Ένωσης ή των μελών των οικογενειών τους, ανεξαρτήτως ιθαγένειας, για λόγους δημοσίας τάξεως ή δημοσίας ασφαλείας (βλ., συναφώς, απόφαση της 10ης Ιουλίου 2008, Jipa, C-33/07, EU:C:2008:396, σκέψη 22).

58 Κατά πάγια νομολογία, η εξαίρεση για λόγους δημοσίας τάξεως συνιστά παρέκκλιση από το δικαίωμα διαμονής των πολιτών της Ένωσης ή των μελών των οικογενειών τους, η οποία πρέπει να ερμηνεύεται στενώς και της οποίας το περιεχόμενο δεν δύναται να καθορίζεται μονομερώς από τα κράτη μέλη (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 4ης Δεκεμβρίου 1974, van Duyn, 41/74, EU:C:1974:133, σκέψη 18· της 27ης Οκτωβρίου 1977, Bouchereau, 30/77, EU:C:1977:172, σκέψη 33· της 29ης Απριλίου 2004, Ορφανόπουλος και Oliveri, C-482/01 και C-493/01, EU:C:2004:262, σκέψη 65· της 27ης Απριλίου 2006, Επιτροπή κατά Γερμανίας, C-441/02, EU:C:2006:253, σκέψη 34, καθώς και της 7ης Ιουνίου 2007, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών, C-50/06, EU:C:2007:325, σκέψη 42).

59 Όπως προκύπτει από το άρθρο 27, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2004/38, προκειμένου να δικαιολογούνται, τα μέτρα περιορισμού του δικαιώματος διαμονής πολίτη της Ένωσης ή μέλους της οικογένειάς του, ιδίως δε εκείνα που λαμβάνονται για λόγους δημοσίας τάξεως, πρέπει να είναι σύμφωνα προς την αρχή της αναλογικότητας και να βασίζονται αποκλειστικώς στην προσωπική συμπεριφορά του ατόμου που αφορούν.

60 Επισημαίνεται επίσης ότι το άρθρο 27, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας τονίζει ότι προηγούμενες ποινικές καταδίκες δεν δικαιολογούν, αυτές καθ' εαυτές, τη λήψη μέτρων για λόγους δημοσίας τάξεως ή δημοσίας ασφαλείας, ότι η συμπεριφορά του καθού το μέτρο πρέπει να συνιστά πραγματική, ενεστώσα και αρκούντως σοβαρή απειλή κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας ή του οικείου κράτους μέλους και ότι αιτιολογίες που δεν συνδέονται άμεσα με τη συγκεκριμένη περίπτωση ή σχετίζονται με λόγους γενικής προλήψεως δεν γίνονται δεκτές (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 10ης Ιουλίου 2008, Jipa, C-33/07, EU:C:2008:396, σκέψεις 23 και 24, καθώς και της 23ης Νοεμβρίου 2010, Τσακουρίδης, C-145/09, EU:C:2010:708, σκέψη 48).

61 Εξ αυτού συνάγεται ότι περιορισμός του δικαιώματος διαμονής θεμελιούμενος σε λόγους γενικής προλήψεως και επιβαλλόμενος προκειμένου να επιτελέσει αποτρεπτική λειτουργία έναντι άλλων αλλοδαπών, ιδίως δε μέτρο διατασσόμενο αυτομάτως κατόπιν ποινικής καταδίκης, χωρίς λαμβάνονται υπόψη ούτε η ατομική συμπεριφορά του δράστη της παραβάσεως ούτε ο κίνδυνος που αυτός συνιστά για τη δημόσια τάξη, προσκρούει στο δίκαιο της Ένωσης (βλ., συναφώς, απόφαση της 27ης Απριλίου 2006, Επιτροπή κατά Γερμανίας, C-441/02, EU:C:2006:253, σκέψη 93 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

62 Συγκεκριμένα, προκειμένου να κριθεί εάν μέτρο απομακρύνσεως είναι ανάλογο προς τον επιδιωκόμενο θεμιτό σκοπό, εν προκειμένω τη διαφύλαξη της δημοσίας τάξεως ή της δημοσίας ασφαλείας, επιβάλλεται η συνεκτίμηση των κριτηρίων του άρθρου 28, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/38, ήτοι της διάρκειας διαμονής του ενδιαφερομένου στο έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής, της ηλικίας του, της καταστάσεως της υγείας του, της οικογενειακής και οικονομικής καταστάσεώς του, της κοινωνικής και πολιτισμικής εντάξεώς του στο κράτος μέλος υποδοχής και της εντάσεως των δεσμών του με τη χώρα καταγωγής. Στο πλαίσιο της αρχής της αναλογικότητας είναι εξίσου σημαντική η συνεκτίμηση της βαρύτητας της παραβάσεως.

63 Επισημαίνεται ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης κανονιστική ρύθμιση εξαρτά κατά τρόπο αυτόματο και άνευ οιασδήποτε δυνατότητας παρεκκλίσεως τη χορήγηση αρχικής άδειας διαμονής από την απουσία ποινικού ιστορικού στην Ισπανία ή στις χώρες προηγούμενης διαμονής του αιτούντος.

64 Εν προκειμένω, με την απόφαση περί παραπομπής επισημαίνεται ότι, κατ' εφαρμογήν της εν λόγω κανονιστικής ρυθμίσεως, η αίτηση χορηγήσεως άδειας προσωρινής διαμονής για εξαιρετικούς λόγους την οποία ο A. Rendón Marín υπέβαλε στις 18 Φεβρουαρίου 2010 απορρίφθηκε λόγω του ποινικού ιστορικού του. Επομένως, η απόρριψη της αιτήσεως χορηγήσεως άδειας διαμονής επήλθε αυτοδικαίως, χωρίς να ληφθεί υπόψη η ιδιαίτερη κατάσταση του αναιρεσείοντος της κύριας δίκης, ήτοι χωρίς να αξιολογηθεί ούτε η προσωπική συμπεριφορά του ούτε ο ενεστώς κίνδυνος που ο ίδιος ενδέχετο να συνιστά για τη δημόσια τάξη ή τη δημόσια ασφάλεια.

65 Στο πλαίσιο της αξιολογήσεως των κρίσιμων περιστάσεων επισημαίνεται ότι, όπως προκύπτει από τα στοιχεία της ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφίας, ο A. Rendón Marín καταδικάσθηκε για αδίκημα που τέλεσε το 2005. Αυτή καθ' εαυτήν η εν λόγω ποινική καταδίκη δεν δύναται να δικαιολογήσει απόρριψη αιτήσεως χορηγήσεως άδειας διαμονής. Ενώ όμως η συμπεριφορά του ενδιαφερομένου πρέπει να συνιστά πραγματική, ενεστώσα και αρκούντως σοβαρή απειλή κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας και το Δικαστήριο έχει τονίσει ότι η σχετική με την ύπαρξη ενεστώσας απειλής προϋπόθεση πρέπει, κατ' αρχήν, να πληρούται κατά τον χρόνο λήψεως του επίμαχου μέτρου (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 1977, Bouchereau, 30/77, EU:C:1977:172, σκέψη 28), εν προκειμένω δεν φαίνεται να συντρέχει τέτοια περίπτωση, καθώς η ποινή φυλακίσεως στην οποία ο A. Rendón Marín καταδικάσθηκε ανεστάλη και, όπως συνάγεται, παρέμεινε ανεκτέλεστη.

66 Όσον αφορά, εξάλλου, το ενδεχόμενο απελάσεως του A. Rendón Marín, επιβάλλεται, αφενός, η συνεκτίμηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων των οποίων τον σεβασμό εγγυάται το Δικαστήριο, ειδικότερα δε του δικαιώματος στον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, όπως αυτό κατοχυρώνεται με το άρθρο 7 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

(στο εξής: Χάρτης) (βλ., συναφώς, απόφαση της 23ης Νοεμβρίου 2010, Τσακουρίδης, C-145/09, EU:C:2010:708, σκέψη 52), και, αφετέρου, η τήρηση της αρχής της αναλογικότητας. Το εν λόγω άρθρο 7 του Χάρτη πρέπει να συσχετίζεται με την υποχρέωση συνεκτιμήσεως του υπέρτατου συμφέροντος του παιδιού, το οποίο αναγνωρίζεται από το άρθρο 24, παράγραφος 2, του Χάρτη (βλ., συναφώς, απόφαση της 23ης Δεκεμβρίου 2009, Detiček, C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, σκέψεις 53 και 54).

67 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, κατ' ορθή ερμηνεία, το άρθρο 21 ΣΛΕΕ και η οδηγία 2004/38 αντιτίθενται σε εθνική κανονιστική ρύθμιση επιβάλλουσα την αυτοδίκαιη απόρριψη αιτήσεως χορηγήσεως άδειας διαμονής υπηκόου τρίτου κράτους, γονέα ανήλικου τέκνου πολίτη της Ένωσης το οποίο συντηρείται από τον ίδιο και συνοικεί με αυτόν στο κράτος μέλος υποδοχής, εκ μόνου του λόγου ότι ο αιτών έχει ποινικό ιστορικό.

Επί του άρθρου 20 ΣΛΕΕ

Επί της αναγνωρίσεως δευτερογενούς δικαιώματος διαμονής βάσει του άρθρου 20 ΣΛΕΕ

68 Για την περίπτωση κατά την οποία το αιτούν δικαστήριο, στο πλαίσιο του έλεγχου των προϋποθέσεων του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/38, καταλήξει στο συμπέρασμα ότι οι προϋποθέσεις αυτές δεν πληρούνται και, σε κάθε περίπτωση, καθόσον αφορά τον υιό του A. Rendón Marín, ανήλικο τέκνο το οποίο διέμενε ανέκαθεν στο κράτος μέλος της ιθαγένειάς του, επιβάλλεται να εξετασθεί αν δευτερογενές δικαίωμα διαμονής υπέρ του A. Rendón Marín δύναται ενδεχομένως να θεμελιωθεί στο άρθρο 20 ΣΛΕΕ.

69 Υπενθυμίζεται εισαγωγικώς ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, το άρθρο 20 ΣΛΕΕ απονέμει σε κάθε πρόσωπο που έχει την ιθαγένεια κράτους μέλους την ιδιότητα του πολίτη της Ένωσης, η οποία προορίζεται να αποτελέσει τη θεμελιώδη ιδιότητα των υπηκόων των κρατών μελών (βλ. απόφαση της 30ής Ιουνίου 2016, NA, C-15/15, EU:C:2016:487, σκέψη 70 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

70 Η ιθαγένεια της Ένωσης παρέχει σε κάθε πολίτη της Ένωσης το θεμελιώδες και ατομικό δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής στο έδαφος των κρατών μελών, υπό την επιφύλαξη των περιορισμών και των όρων που επιβάλλονται από τις Συνθήκες και από τα μέτρα που θεσπίζονται για την εφαρμογή τους (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 7ης Οκτωβρίου 2010, C-162/09, Lassal, C-162/09, EU:C:2010:592, σκέψη 29, και της 16ης Οκτωβρίου 2012, Ουγγαρία κατά Σλοβακίας, C-364/10, EU:C:2012:630, σκέψη 43).

71 Όπως έκρινε το Δικαστήριο με τη σκέψη 42 της αποφάσεως της 8ης Μαρτίου 2011, Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124), το άρθρο 20 ΣΛΕΕ αντιτίθεται σε εθνικά μέτρα που έχουν ως αποτέλεσμα τη στέρηση από τους πολίτες της Ένωσης της δυνατότητας πραγματικής απολαύσεως, κατά το ουσιώδες μέρος τους, των δικαιωμάτων που πηγάζουν από την ιδιότητα του πολίτη της Ένωσης.

72 Αντιθέτως, οι σχετικές με την ιδιότητα του πολίτη της Ένωσης διατάξεις της Συνθήκης δεν απονέμουν κανένα αυτοτελές δικαίωμα στους υπηκόους τρίτων κρατών (αποφάσεις της 8ης Νοεμβρίου 2012, C-2012/691, Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, σκέψη 66, και της 8ης Μαΐου 2013, Ymeraga κ.λπ., C-87/12, EU:C:2013:291, σκέψη 34).

73 Συγκεκριμένα, όπως υπεμνήσθη με τη σκέψη 36 της παρούσας αποφάσεως, τα δικαιώματα που οι σχετικές με την ιθαγένεια της Ένωσης διατάξεις της Συνθήκης απονέμουν ενδεχομένως στους υπηκόους τρίτων κρατών δεν είναι πρωτογενή δικαιώματα, αλλά δικαιώματα που εκπορεύονται από τα δικαιώματα των οποίων απολαύει ο πολίτης της Ένωσης. Ο σκοπός και η δικαιολογητική βάση των δευτερογενών αυτών δικαιωμάτων ερείδονται στη διαπίστωση ότι η μη αναγνώρισή τους δύναται

να διακυβεύσει, μεταξύ άλλων, την ελευθερία κυκλοφορίας του πολίτη της Ένωσης (αποφάσεις της 8ης Νοεμβρίου 2012, C-2012/691, Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, σκέψεις 66 και 68, καθώς και της 8ης Μαΐου 2013, Ymeraga κ.λπ., C-87/12, EU:C:2013:291, σκέψη 35).

74 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι υφίστανται όλως ιδιαίτερες καταστάσεις στο πλαίσιο των οποίων, μολονότι δεν τυγχάνει εφαρμογής το σχετικό με το δικαίωμα διαμονής των υπηκόων τρίτων κρατών παράγωγο δίκαιο και ο πολίτης της Ένωσης δεν έχει κάνει χρήση της ελευθερίας του κυκλοφορίας, επιβάλλεται η αναγνώριση δικαιώματος διαμονής σε υπήκοο τρίτου κράτους, μέλος της οικογένειας του εν λόγω πολίτη, καθώς η πρακτική αποτελεσματικότητα της ιθαγένειας της Ένωσης θα κατελύετο αν, συνεπεία της μη αναγνωρίσεως ενός τέτοιου δικαιώματος, ο εν λόγω πολίτης αναγκαζόταν να εγκαταλείψει το έδαφος της Ένωσης εν όλω θεωρούμενο, στερούμενος, ως εκ τούτου, της δυνατότητας πραγματικής απολαύσεως, κατά το ουσιώδες μέρος τους, των δικαιωμάτων που πηγάζουν από την ιδιότητα του πολίτη της Ένωσης (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 8ης Μαρτίου 2011, Ruiz Zambrano, C-34/09, EU:C:2011:124, σκέψεις 43 και 44· της 15ης Νοεμβρίου 2011, Dereci κ.λπ., C-256/11, EU:C:2011:734, σκέψεις 66 και 67· της 8ης Νοεμβρίου 2012, Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, σκέψη 71· της 8ης Μαΐου 2013, Ymeraga κ.λπ., C-87/12, EU:C:2013:291, σκέψη 36, καθώς και της 10ης Οκτωβρίου 2013, Alokpa και Moudoulou, C-86/12, EU:C:2013:645, σκέψη 32).

75 Γνώρισμα των ανωτέρω καταστάσεων αποτελεί το γεγονός ότι, μολονότι αυτές διέπονται από κανονιστικές ρυθμίσεις που άπτονται κατ' αρχήν της αρμοδιότητας των κρατών μελών, ήτοι ρυθμίσεις οι οποίες αφορούν το δικαίωμα εισόδου και διαμονής των υπηκόων τρίτων κρατών εκτός του πεδίου εφαρμογής των διατάξεων του παράγωγου δικαίου και οι οποίες προβλέπουν, υπό προϋποθέσεις, την αναγνώριση τέτοιου δικαιώματος, οι καταστάσεις αυτές είναι συμφυείς με την ελευθερία κυκλοφορίας και διαμονής πολίτη της Ένωσης, στοιχείο που καθιστά επιβεβλημένη την αναγνώριση στους υπηκόους τρίτων κρατών του εν λόγω δικαιώματος εισόδου και διαμονής εντός του κράτους μέλους όπου διαμένει ο πολίτης της Ένωσης, προκειμένου να μη θιγεί η εν λόγω ελευθερία (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 8ης Μαρτίου 2012, Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, σκέψη 72, και της 8ης Μαΐου 2013, Ymeraga κ.λπ., C-87/12, EU:C:2013:291, σκέψη 37).

76 Εν προκειμένω, δεδομένου ότι τα τέκνα του A. Rendón Marín έχουν την ιθαγένεια κράτους μέλους, ήτοι, αντιστοίχως, την ισπανική ιθαγένεια και την πολωνική ιθαγένεια, αυτά έχουν την ιδιότητα του πολίτη της Ένωσης (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 2ας Οκτωβρίου 2003, Garcia Avello, C-148/02, EU:C:2003:539, σκέψη 21, καθώς και της 19ης Οκτωβρίου 2004, Zhu και Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, σκέψη 25).

77 Επομένως, ως πολίτες της Ένωσης, τα τέκνα αυτά έχουν το δικαίωμα να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στο έδαφος της Ένωσης, οιοσδήποτε δε περιορισμός του εν λόγω δικαιώματος εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης.

78 Συγκεκριμένα, εάν –στοιχείο που απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει– η μη αναγνώριση δικαιώματος διαμονής στον A. Rendón Marín, υπήκοο τρίτου κράτους, στον οποίο έχει ανατεθεί η αποκλειστική επιμέλεια των εν λόγω τέκνων, είχε ως συνέπεια να υποχρεωθεί ο ενδιαφερόμενος να εγκαταλείψει το έδαφος της Ένωσης, αυτή θα μπορούσε να συνεπάγεται περιορισμό του εν λόγω δικαιώματος, ιδίως δε του δικαιώματος διαμονής, καθώς τα τέκνα θα ενδέχετο να αναγκασθούν να ακολουθήσουν τον A. Rendón Marín και, συνεπώς, να εγκαταλείψουν το έδαφος της Ένωσης εν όλω θεωρούμενο. Ενδεχόμενη υποχρέωση του πατέρα τους να εγκαταλείψει το έδαφος της Ένωσης θα στερούσε από αυτά τη δυνατότητα πραγματικής απολαύσεως, κατά το ουσιώδες μέρος τους, των δικαιωμάτων που πηγάζουν από την ιδιότητα του πολίτη της Ένωσης (βλ., στο ίδιο πνεύμα, αποφάσεις της 15ης Νοεμβρίου 2011, Dereci κ.λπ., C-256/11, EU:C:2011:734, σκέψη 67· της 8ης Νοεμβρίου 2012, Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, σκέψη 71· της 8ης Μαΐου 2013, Ymeraga κ.λπ., C-87/12, EU:C:2013:291, σκέψη 36, καθώς και της 10ης Οκτωβρίου 2013, Alokpa και Moudoulou, C-86/12, EU:C:2013:645, σκέψη 32).

79 Διάφορη κράτη μέλη που υπέβαλαν παρατηρήσεις υποστήριξαν ότι ο A. Rendón Marín και τα τέκνα θα μπορούσαν να μετεγκατασταθούν στην Πολωνία, κράτος μέλος της ιθαγένειας της κόρης αυτού. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ο A. Rendón Marín επισήμανε ότι δεν διατηρεί δεσμούς με την οικογένεια της μητέρας της κόρης του, η οποία, κατά τον ίδιο, δεν κατοικεί στην Πολωνία, και ότι ούτε ο ίδιος ούτε τα τέκνα του γνωρίζουν την πολωνική γλώσσα. Συναφώς, απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει αν, λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των περιστάσεων της υποθέσεως της κύριας δίκης, θα μπορούσε ενδεχομένως να αναγνωρισθεί στον A. Rendón Marín, ως γονέα έχοντα εν τοις πράγμασι την αποκλειστική επιμέλεια των τέκνων του, το δευτερογενές δικαίωμα να τα συνοδεύσει και να διαμείνει μαζί τους στην Πολωνία, περίπτωση κατά την οποία η άρνηση των ισπανικών αρχών να του χορηγήσουν δικαίωμα διαμονής δεν θα είχε ως συνέπεια να αναγκασθούν τα τέκνα του να εγκαταλείψουν το έδαφος της Ένωσης εν όλω θεωρούμενο (βλ., συναφώς, απόφαση της 10ης Οκτωβρίου 2013, Alokpa και Moudoulou, C-86/12, EU:C:2013:645, σκέψεις 34 και 35).

80 Υπό την επιφύλαξη των εξακριβώσεων στις οποίες καλείται να προβεί το αιτούν δικαστήριο και για τις οποίες έγινε λόγος με τις σκέψεις 78 και 79 της παρούσας αποφάσεως, από τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο φαίνεται να προκύπτει ότι η κατάσταση της υποθέσεως της κύριας δίκης δύναται να συνεπάγεται για τα τέκνα του A. Rendón Marin στέρηση της δυνατότητας πραγματικής απολαύσεως, κατά το ουσιώδες μέρος τους, των δικαιωμάτων που πηγάζουν από την ιδιότητα του πολίτη της Ένωσης και ότι, ως εκ τούτου, αυτή εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης.

Επί της δυνατότητας εισαγωγής περιορισμών στο δευτερογενές δικαίωμα διαμονής που πηγάζει από το άρθρο 20 ΣΛΕΕ

81 Επισημαίνεται ότι το άρθρο 20 ΣΛΕΕ δεν θίγει τη δυνατότητα των κρατών μελών να επικαλούνται εξαίρεση αναγόμενη, μεταξύ άλλων, σε λόγους τηρήσεως της δημοσίας τάξεως και διαφυλάξεως της δημοσίας ασφαλείας. Πλην όμως, στον βαθμό κατά τον οποίο η κατάσταση του A. Rendón Marín εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, κατά την αξιολόγηση αυτής πρέπει να ληφθεί υπόψη το δικαίωμα για σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, όπως αυτό κατοχυρώνεται από το άρθρο 7 του Χάρτη, άρθρο το οποίο, όπως υπεμνήσθη με τη σκέψη 66 της παρούσας αποφάσεως, πρέπει να συσχετίζεται με την υποχρέωση συνεκτιμήσεως του υπέρτατου συμφέροντος του παιδιού, το οποίο αναγνωρίζεται από το άρθρο 24, παράγραφος 2, του Χάρτη.

82 Επιπροσθέτως, όπως υπεμνήσθη με τη σκέψη 58 της παρούσας αποφάσεως, ως δικαιολογητικές βάσεις παρεκκλίσεως από το δικαίωμα διαμονής των πολιτών της Ένωσης ή των μελών των οικογενειών τους, οι έννοιες «δημόσια τάξη» και «δημόσια ασφάλεια» πρέπει να ερμηνεύονται στενώς και, ως εκ τούτου, το περιεχόμενό τους δεν δύναται να καθορίζεται μονομερώς από τα κράτη μέλη άνευ ελέγχου εκ μέρους των θεσμικών οργάνων της Ένωσης.

83 Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η εξαίρεση για λόγους «δημοσίας τάξεως» προϋποθέτει, εν πάση περιπτώσει, πέραν της διασαλεύσεως της κοινωνικής ειρήνης την οποία συνεπάγεται κάθε παράβαση του νόμου, την ύπαρξη πραγματικής, ενεστώσας και αρκούντως σοβαρής απειλής κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας. Όσον αφορά την έννοια «δημόσια ασφάλεια», από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι στο περιεχόμενο αυτής εμπίπτει τόσο η εσωτερική ασφάλεια του κράτους μέλους όσο και η εξωτερική ασφάλειά του και ότι, κατά συνέπεια, η δημόσια ασφάλεια δύναται να απειλείται από την παρακώλυση της λειτουργίας των θεσμών και των βασικών δημοσίων υπηρεσιών, καθώς και από κίνδυνο για την επιβίωση του πληθυσμού ή σοβαρής διαταράξεως των εξωτερικών σχέσεων ή της ειρηνικής συνυπάρξεως των λαών ή ακόμη από βλάβη των στρατιωτικών συμφερόντων (βλ., στο ίδιο πνεύμα, αποφάσεις της 23ης Νοεμβρίου 2010, Τσακουρίδης, C-145/09, EU:C:2010:708, σκέψεις 43 και 44, καθώς και της 15ης Φεβρουαρίου 2016, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, σκέψεις 65 και 66).

84 Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, οσάκις η μη χορήγηση δικαιώματος διαμονής θεμελιώνεται στην ύπαρξη πραγματικής, ενεστώσας και αρκούντως σοβαρής απειλής κατά της δημοσίας τάξεως ή της δημοσίας ασφαλείας, επί τη βάσει των ποινικών αδικημάτων που έχει διαπράξει υπήκοος τρίτου κράτους έχων την αποκλειστική επιμέλεια τέκνων, πολιτών της Ένωσης, η εν λόγω μη χορήγηση θα είναι σύμφωνη με το δίκαιο της Ένωσης.

85 Αντιθέτως, το συμπέρασμα αυτό δεν μπορεί να συνάγεται αυτομάτως επί τη βάσει και μόνον του ποινικού ιστορικού του ενδιαφερομένου. Το συμπέρασμα αυτό θα πρέπει ενδεχομένως να προκύπτει μόνον από συγκεκριμένη αξιολόγηση, εκ μέρους του αιτούντος δικαστηρίου, του συνόλου των τρεχουσών και κρίσιμων περιστάσεων της υποθέσεως, με γνώμονα την αρχή της αναλογικότητας, το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού και τα θεμελιώδη δικαιώματα των οποίων τον σεβασμό εγγυάται το Δικαστήριο.

86 Στο πλαίσιο της αξιολογήσεως αυτής πρέπει, μεταξύ άλλων, να λαμβάνονται υπόψη η προσωπική συμπεριφορά του ενδιαφερομένου, η διάρκεια και η νομιμότητα της διαμονής του στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους, η φύση και η βαρύτητα της διαπραχθείσας παραβάσεως, ο τρέχων βαθμός επικινδυνότητας του ενδιαφερομένου για την κοινωνία, η ηλικία των τέκνων και η κατάσταση της υγείας τους, καθώς και η οικογενειακή και οικονομική τους κατάσταση.

87 Συνεπώς, κατ' ορθή ερμηνεία, το άρθρο 20 ΣΛΕΕ αντιτίθεται σε εθνική κανονιστική ρύθμιση επιβάλλουσα την αυτοδίκαιη απόρριψη αιτήσεως χορηγήσεως άδειας διαμονής υπηκόου τρίτου κράτους, γονέα ανήλικων τέκνων πολιτών της Ένωσης των οποίων ο ίδιος έχει την αποκλειστική επιμέλεια, εκ μόνου του λόγου ότι ο ενδιαφερόμενος έχει ποινικό ιστορικό, οσάκις η εν λόγω απόρριψη έχει ως συνέπεια να αναγκασθούν τα εν λόγω τέκνα να εγκαταλείψουν το έδαφος της Ένωσης.

88 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω εκτιμήσεων, στο υποβληθέν προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η ακόλουθη απάντηση:

— κατ' ορθή ερμηνεία, το άρθρο 21 ΣΛΕΕ και η οδηγία 2004/38 αντιτίθενται σε εθνική κανονιστική ρύθμιση επιβάλλουσα την αυτοδίκαιη απόρριψη αιτήσεως χορηγήσεως άδειας διαμονής υπηκόου τρίτου κράτους, γονέα ανήλικου τέκνου πολίτη της Ένωσης, υπηκόου κράτους μέλους διάφορου του κράτους μέλους υποδοχής, το οποίο συντηρείται από τον ίδιο και συνοικεί με αυτόν στο κράτος μέλος υποδοχής, εκ μόνου του λόγου ότι ο αιτών έχει ποινικό ιστορικό·

— κατ' ορθή ερμηνεία, το άρθρο 20 ΣΛΕΕ αντιτίθεται σε εθνική κανονιστική ρύθμιση επιβάλλουσα την αυτοδίκαιη απόρριψη αιτήσεως χορηγήσεως άδειας διαμονής υπηκόου τρίτου κράτους, γονέα ανήλικων τέκνων πολιτών της Ένωσης των οποίων ο ίδιος έχει την αποκλειστική επιμέλεια, εκ μόνου του λόγου ότι ο αιτών έχει ποινικό ιστορικό, οσάκις η απόρριψη αυτή έχει ως συνέπεια να αναγκασθούν τα εν λόγω τέκνα να εγκαταλείψουν το έδαφος της Ένωσης.

Επί των δικαστικών εξόδων

89 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφαίνεται:

Κατ' ορθή ερμηνεία, το άρθρο 21 ΣΛΕΕ και η οδηγία 2004/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην

επικράτεια των κρατών μελών, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 και την κατάργηση των οδηγιών 64/221/ΕΟΚ, 68/360/ΕΟΚ, 72/194/ΕΟΚ, 73/148/ΕΟΚ, 75/34/ΕΟΚ, 75/35/ΕΟΚ, 90/364/ΕΟΚ, 90/365/ΕΟΚ και 93/96/ΕΟΚ, αντιτίθενται σε εθνική κανονιστική ρύθμιση επιβάλλουσα την αυτοδίκαιη απόρριψη αιτήσεως χορηγήσεως άδειας διαμονής υπηκόου τρίτου κράτους, γονέα ανήλικου τέκνου πολίτη της Ένωσης, υπηκόου κράτους μέλους διάφορου του κράτους μέλους υποδοχής, το οποίο συντηρείται από τον ίδιο και συνοικεί με αυτόν στο κράτος μέλος υποδοχής, εκ μόνου του λόγου ότι ο αιτών έχει ποινικό ιστορικό.

Κατ' ορθή ερμηνεία, το άρθρο 20 ΣΛΕΕ αντιτίθεται σε εθνική κανονιστική ρύθμιση επιβάλλουσα την αυτοδίκαιη απόρριψη αιτήσεως χορηγήσεως άδειας διαμονής υπηκόου τρίτου κράτους, γονέα ανήλικων τέκνων πολιτών της Ένωσης των οποίων ο ίδιος έχει την αποκλειστική επιμέλεια, εκ μόνου του λόγου ότι ο αιτών έχει ποινικό ιστορικό, οσάκις η απόρριψη αυτή έχει ως συνέπεια να αναγκασθούν τα εν λόγω τέκνα να εγκαταλείψουν το έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

(υπογραφές)